

K O M U N I K A T
Z B A D A Ń

www.cbos.pl ● sekretariat@cbos.pl

Warszawa, czerwiec 2011

BS/66/2011

PIT-y 2010

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
13 stycznia 2011 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Drugiego maja upłynął termin składania zeznań podatkowych od dochodów osobistych. Podobnie jak w latach ubiegłych zapytaliśmy podatników o ich doświadczenia związane z wypełnianiem formularzy PIT. W jaki sposób rozliczali się z fiskusem oraz jak oceniają stopień jego trudności? Między innymi te kwestie poruszyliśmy w naszym najnowszym sondażu¹.

SPOSOBY ROZLICZANIA SIĘ

Prawie cztery piąte respondentów (79%) deklaruje, że należy do osób, które miały obowiązek złożyć zeznanie podatkowe za 2010 rok, w tym trzy piąte (60%, wśród podatników – 76%) rozliczyło się samodzielnie, natomiast jedna piąta (19%, wśród podatników – 24%) – za pośrednictwem zakładu pracy lub ZUS. Co siódmy ankietowany (15%) stwierdza, iż nie złożył PIT-u, ponieważ nie musi płacić podatku od dochodów osobistych, a co siedemnasty (6%) nie rozliczał się z innych powodów.

Obowiązek indywidualnego rozliczania się z podatku dochodowego wprowadzono na początku lat dziewięćdziesiątych. Od tego czasu monitorujemy deklaracje Polaków dotyczące sposobów składania zeznań podatkowych. W 1993 roku, gdy wypełnialiśmy PIT-y po raz pierwszy, mniej niż jedna trzecia badanych (29%) rozliczała się samodzielnie, a ponad połowa (51%) przyznawała, iż zeznanie składa za nich zakład pracy lub ZUS². Już cztery lata później (w roku 1997) odsetek osób deklarujących, że same rozliczają się z fiskusem, był dwukrotnie wyższy (60%)³. Od tego czasu liczebność tej grupy pozostaje raczej stabilna.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (252) przeprowadzono w dniach 5 – 11 maja 2011 roku na liczącej 1189 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

² Zob. komunikat CBOS „Polacy płacą podatki”, kwiecień 1993 (oprac. J. Najdowski).

³ Zob. komunikat CBOS „Rozliczenia podatkowe”, kwiecień 1997 (oprac. M. Gwiazda). W latach 1993 – 1994 oraz 1997 – 1999 o rozliczenia podatkowe pytaliśmy przed ostatecznym terminem złożenia formularzy podatkowych do urzędów skarbowych, a pytanie było w związku z tym nieco inaczej sformułowane, co w pewnym stopniu (nieznacznym) mogło wpłynąć na uzyskane wyniki.

Tabela 1

Proszę powiedzieć, czy należy Pan(i) do osób, które powinny do 2 maja samodzielnie złożyć zeznanie w urzędzie skarbowym w sprawie rozliczenia podatku od dochodów osobistych za ubiegły rok podatkowy?	Wskazania respondentów według terminów badań										
	V '00	V '01	V '02	V '03	V '05	V '06	V '07	V '08	V '09	V '10	V '11
	w procentach										
Tak	58	59	59	57	61	62	57	57	63	58	60
Nie, ponieważ zeznanie składa za mnie mój zakład pracy bądź ZUS	20	20	19	18	18	19	20	21	19	21	19
Nie, ponieważ nie muszę płacić podatku	18	17	18	16	14	12	12	14	12	14	15
Nie, z innych powodów	4	4	4	8	7	7	11	8	6	7	6

Do 2009 roku wśród osób samodzielnie rozliczających się z urzędem dominowali ci, którzy składali zeznanie razem ze współmałżonkiem. Pewną zmianę w tym zakresie obserwowaliśmy w roku ubiegłym, kiedy to odsetek takich deklaracji zmalał, a porównywalna grupa rozliczyła się z fiskusem indywidualnie. Również w tym roku składanie wspólnych zeznań małżeńskich (50%) było nieznacznie tylko częstsze od rozliczeń indywidualnych (47%), wyraźnie popularniejszych wśród osób najmłodszych (w wieku do 34 lat) oraz najstarszych (mających 65 lat i więcej – 62%), a także respondentów o najwyższych dochodach *per capita* (64%). Jedynie nieliczni badani (3%) rozliczyli się razem z dzieckiem.

Tabela 2

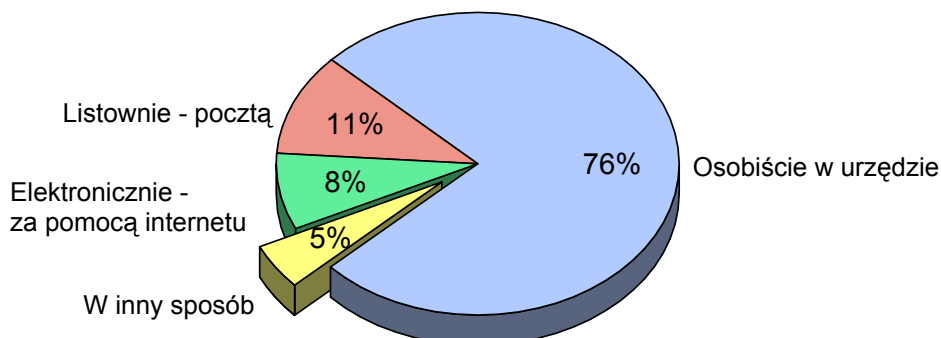
W jaki sposób rozliczał(a) Pan(i) swoje dochody osobiste za ubiegły rok podatkowy?	Wskazania podatników samodzielnie rozliczających się z fiskusem (według terminów badań)									
	V '02 (N=619)	V '03 (N=724)	V '05 (N=639)	V '06 (N=617)	V '07 (N=540)	V '08 (N=631)	V '09 (N=674)	V '10 (N=578)	V '11 (N=712)	
	w procentach									
Wspólnie z małżonką/ małżonkiem	58	59	57	56	55	56	56	49	50	
Indywidualnie, sam(a)	39	39	40	42	41	41	41	47	47	
Wspólnie z dzieckiem	3	3	3	2	4	3	3	4	3	

Trzy czwarte ankietowanych rozliczających się samodzielnie (76%) złożyło swoje zeznanie osobiście w urzędzie skarbowym. Co dziewiąty (11%) przesłał deklarację pocztą, co dwunasty (8%) – elektronicznie, a 5% omawianej grupy dostarczyło swój PIT w inny sposób, najczęściej za pośrednictwem osób trzecich: księgowych, krewnych, bądź znajomych.

WSKAZANIA PODATNIKÓW SAMODZIELNIE ROZLICZAJĄCYCH SIĘ Z FISKUSEM (N=712)

CBOS

RYS. 1. W JAKI SPOSÓB SKŁADAŁ(A) PAN(I)/SKŁADALI PAŃSTWO TEGOROCZNE ZEZNANIE PODATKOWE?

Formularz w formie e-deklaracji częściej niż pozostali składali respondenci najzamożniejsi (16%), mieszkańcy największych ośrodków miejskich (15%) oraz osoby z wykształceniem wyższym (12%) i średnim (10%). Zdecydowanie rzadziej o wykorzystaniu internetu mówili badani uzyskujący dochody *per capita* nieprzekraczające 750 zł, ankietowani legitymujący się wykształceniem zasadniczym zawodowym (1%) i podstawowym (3%) oraz osoby relatywnie starsze – w wieku co najmniej 55 lat.

KŁOPOTY Z PIT-EM

W tym roku, po raz pierwszy w historii naszych badań, przeważająca część respondentów samodzielnie rozliczających się z fiskusem przyznała, że wypełnienie PIT-u nie sprawiło im większych problemów (51%). Ponad jedna trzecia (36%) miała odmienne odczucia, a co ósmy ankietowany (13%) nie potrafił zająć jednoznacznego stanowiska w tej sprawie.

Mimo że w dalszym ciągu sporej grupie badanych wypełnienie formularza podatkowego nastęrcza trudności, odsetek takich deklaracji jest wyraźnie mniejszy niż we wcześniejszych pomiarach – jeszcze pięć lat temu oceny takiej dokonywała prawie połowa respondentów (48%).

Tabela 3

Jak Pan(i) ocenia, czy wypełnianie formularza podatkowego, tzw. PIT-u, było dla Pana(i)/ Państwa:	Wskazania podatników samodzielnie rozliczających się z fiskusem (według terminów badań)													
	IV '97 (N=727)	IV '98 (N=672)	IV '99 (N=630)	V '00 (N=611)	V '01 (N=608)	V '02 (N=619)	V '03 (N=724)	V '05 (N=638)	V '06 (N=617)	V '07 (N=540)	V '08 (N=631)	V '09 (N=671)	V '10 (N=578)	V '11 (N=712)
	w procentach													
– bardzo trudne	16	21	21	35	21	16	20	23	15	13	11	12	9	10
– raczej trudne	33	40	36	36	35	32	29	27	28	35	33	26	26	26
Trudne	49	61	57	71	56	48	49	50	43	48	44	38	35	36
– raczej łatwe	33	22	24	14	24	26	24	23	27	27	30	32	33	35
– bardzo łatwe	12	8	10	6	9	11	10	12	13	13	12	14	14	16
Łatwe	45	30	34	20	33	37	34	35	40	40	42	46	47	51
Trudno powiedzieć	6	9	9	9	11	15	17	15	17	13	14	15	18	13

Przygotowanie rozliczenia podatkowego okazało się bardziej skomplikowane dla osób gorzej wykształconych i sytuowanych, a także żyjących na wsiach i w miastach do 100 tys. mieszkańców. Ocenie tej sprzyjał ponadto starszy wiek badanych. Co ciekawe, w przypadku osób młodych brak trudności wiązał się nie tyle z łatwością wypełnienia zeznania, co z większym niezdecydowaniem w tej kwestii (zob. tabele aneksowe).

O trudnościach w rocznym rozliczeniu z fiskusem wyraźnie rzadziej mówili respondenci składający deklaracje w formie elektronicznej (19%).

Tabela 4

Wskazania podatników samodzielnie rozliczających się z fiskusem* :	Jak Pan(i) ocenia, czy wypełnianie formularza podatkowego, tzw. PIT-u, było dla Pana(i)/ Państwa:				
	bardzo trudne	raczej trudne	raczej łatwe	bardzo łatwe	Trudno powiedzieć
	w procentach				
– osobiście w urzędzie (N=544)	11	28	34	15	12
	39		49		
– listownie – pocztą (N=79)**	8	29	33	16	14
	37		49		
– elektronicznie – za pomocą Internetu (N=53)**	5	14	53	24	4
	19		77		

* Pominięto odpowiedzi podatników rozliczających się samodzielnie w inny sposób

** Z uwagi na małą liczebność kategorii wyniki należy interpretować z ostrożnością

Podczas wypełniania formularza PIT co drugi podatnik (48%) korzystał z pomocy osób z najbliższego otoczenia – członków rodziny, bądź znajomych. Co trzeci (31%) wspomagał się specjalnym programem komputerowym, a co czwarty (28%) – zwracał się po radę do fachowych doradców. Poziom wykorzystania różnych form pomocy jest zbliżony do odnotowanego w roku ubiegłym, kiedy to dość wyraźnie (o 9 punktów) powiększyła się grupa osób posługujących się aplikacjami komputerowymi.

Tabela 5

Czy przygotowując swoje rozliczenia podatkowe korzystał(a) Pan(i)/korzystali Państwo z pomocy:	Odpowiedzi twierdzące podatników samodzielnie rozliczających się z fiskusem (według terminów badań)		
	V '09 (N=676)	V '10 (N=578)	V '11 (N=712)
	w procentach		
– kogoś z rodziny lub znajomych	46	51	48
– programów komputerowych	22	31	31
– fachowych doradców	27	27	28

Przygotowując rozliczenie najmlodszy podatnicy wyraźnie najczęściej prosili o pomoc rodzinę i znajomych (75%), a najrzadziej zwracali się po radę do specjalistów (19%). Osoby młode w mniejszym stopniu wykorzystywały też programy komputerowe (19%), których zastosowanie okazało się mniej popularne także wśród respondentów najstarszych – mających 55 i więcej lat, gorzej wykształconych oraz mieszkających w mniejszych miejscowościach. Nie bez znaczenia dla korzystania z porad najbliższych oraz posługiwania się aplikacjami komputerowymi była również sytuacja materialno-bytowa. Osoby lepiej sytuowane sporządzając swoje zeznanie roczne rzadziej uciekały się do pomocy rodziny i znajomych, natomiast częściej wykorzystywały do tego celu specjalne oprogramowanie.

Ankietowani korzystający z pomocy – szczególnie tej świadczonej przez fachowców – rzadziej deklarowali, że wypełnienie PIT-u było dla nich łatwe.

Tabela 6

Wskazania podatników samodzielnie rozliczających się z fiskusem korzystających z pomocy:	Jak Pan(i) ocenia, czy wypełnianie formularza podatkowego, tzw. PIT-u, było dla Pana(i)/ Państwa:				
	bardzo trudne	raczej trudne	raczej łatwe	bardzo łatwe	Trudno powiedzieć
	w procentach				
– kogoś z rodziny lub znajomych (N=340)	14	35	31	5	15
	49		36		
– programów komputerowych (N=219)	14	30	29	9	18
	44		38		
– fachowych doradców (N=201)	17	33	20	5	25
	50		25		

**ULGI, ODLICZENIA ORAZ PRZEZNACZENIE 1% PODATKU
NA RZECZ ORGANIZACJI POŻYTKU PUBLICZNEGO**

Podobnie jak rok temu, prawie trzy piąte badanych (58%) składając samodzielnie zeznanie podatkowe za rok 2010, skorzystało z jakichś ulg, odliczeń od dochodu lub podatku.

Tabela 7

Czy rozliczając się za ubiegły rok skorzystał(a) Pan(i)/skorzystal Państwo z jakichś ulg, odliczeń od dochodu lub podatku?	Wskazania podatników samodzielnie rozliczających się z fiskusem (według terminów badań)															
	V '93	II '94	IV '97	IV '98	IV '99	V '00	V '01	V '02	V '03	V '05	V '06	V '07	V '08	V '09	V '10	V '11
	w procentach															
Tak	10	24	65	57	55	62	62	59	61	52	54	25	52	55	59	58
Nie	89	75	33	42	44	37	37	41	38	48	45	73	46	44	40	41
Trudno powiedzieć	1	1	2	1	1	1	1	0	1	0	1	2	2	1	1	1

Na tle przedstawicieli różnych kategorii społecznych, z ulg podatkowych zdecydowanie najczęściej korzystali badani w wieku 35-44 lata (73%), natomiast rzadziej – respondenci najmłodszy (27%), osoby z wykształceniem podstawowym (31%) oraz mieszkańcy wsi (46%).

Więcej niż połowa osób rozliczających się z fiskusem samodzielnie, za pośrednictwem zakładu pracy lub ZUS (54%) spodziewa się zwrotu nadpłaconego podatku, 36% stwierdza, że wpłacone zaliczki pokryły się z podatkiem rocznym, a co dwunasty podatek (8%) musiał dopłacić do pobranych przez urząd skarbowy zaliczek.

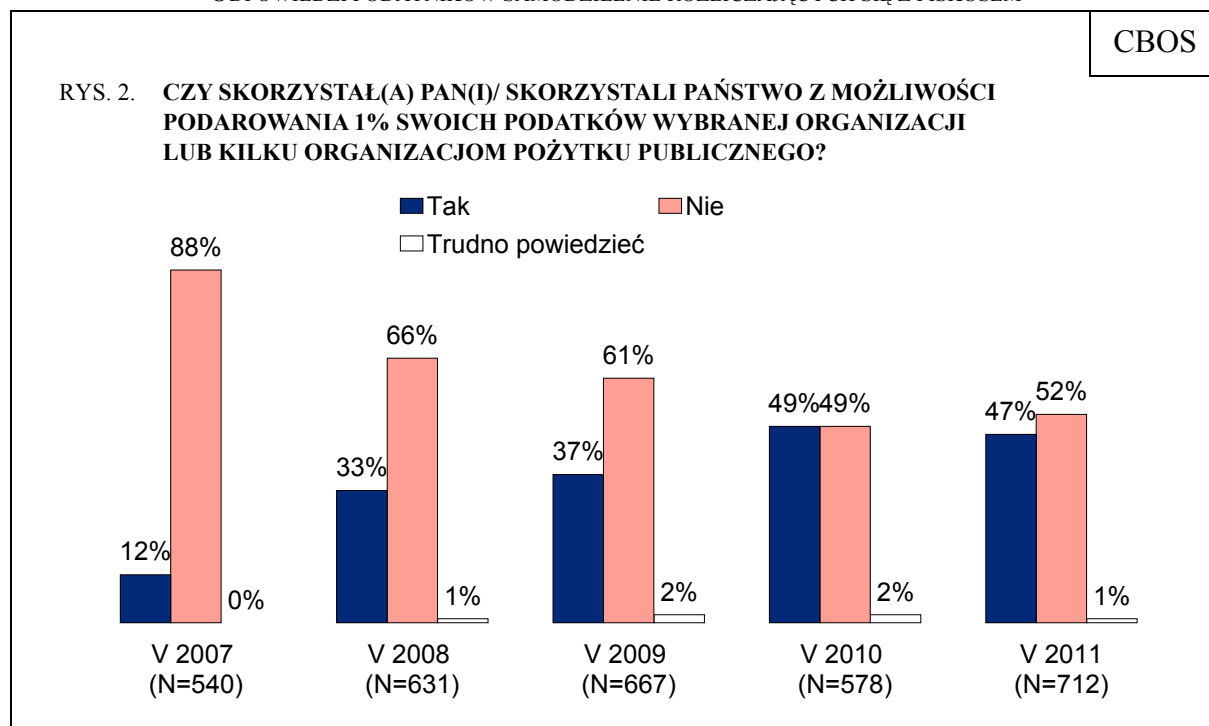
Tabela 8

Czy po rozliczeniu swoich dochodów osobistych z uwzględnieniem wszystkich ulg i odliczeń miał(a) Pan(i)/mieli Państwo:	Wskazania podatników według terminów badań*									
	V '01 N=608	V '02 N=619	V '03 N=724	V '05 N=639	V '06 N=617	V '07 N=540	V '08 N=631	V '09 N=866	V '10 N=792	V '11 N=936
	w procentach									
– nadpłatę, tzn. może Pan(i)/mogą Państwo liczyć na zwrot pieniędzy	70	76	74	68	70	54	69	53	57	54
– podatek zerowy, tzn. zaliczki pokrywały się z podatkiem rocznym	21	16	16	21	21	28	19	36	35	36
– podatek do zapłaty	6	6	7	9	6	12	9	8	7	8
Trudno powiedzieć i odmowa odpowiedzi	3	2	3	2	3	6	3	3	1	2

* W latach 2001–2008 pytanie zadawano jedynie osobom samodzielnie rozliczającym się z fiskusem. Od 2009 roku zadajemy je wszystkim osobom płacącym podatki

Prawie co drugi podatnik samodzielnie rozliczający się z urzędem skarbowym (47%) deklaruje, że skorzystał z możliwości podarowania 1% wartości swoich podatków jednej, bądź kilku organizacjom pożytku publicznego. Odsetek osób wspierających finansowo wybrane organizacje w kolejnych latach wzrastał. Aktualnie jest zbliżony do notowanego w ubiegłym roku.

ODPOWIEDZI PODATNIKÓW SAMODZIELNIE ROZLICZAJĄCYCH SIĘ Z FISKUSEM

Z możliwości przekazania 1% należnego podatku na cele społeczne częściej korzystali badani lepiej wykształceni, respondenci w wieku powyżej 24 lat, osoby żyjące w relatywnie większych miejscowościach, zamożniejsze oraz lepiej oceniające swoje warunki materialne.

Rozliczenia podatkowe za 2010 rok mamy już za sobą. Optymizmem napawa fakt, iż z roku na rok powiększa się grupa podatników oceniających wypełnienie formularza PIT jako czynność łatwą – w tym roku odsetek takich opinii po raz pierwszy w historii naszych badań przekroczył poziom 50%.

Dużym udogodnieniem dla osób rozliczających się samodzielnie okazują się e-deklaracje. Mimo iż ich wykorzystanie było raczej mało popularne, respondenci którzy zdecydowali się na tę formę rozliczenia z fiskusem niemal powszechnie przyznawali, iż wypełnienie formularza PIT nie sprawiło im kłopotów.

Niezmiennie największe trudności ze złożeniem zeznania podatkowego mają respondenci gorzej wykształceni i sytuowani, mieszkańcy mniejszych miejscowości, a także osoby najstarsze. W rozliczeniach z fiskusem najlepiej odnajdują się badani w średnim wieku. Z kolei deklaracje najmłodszych ankietowanych – ich częsty brak opinii na temat trudności wypełniania formularza, niemal powszechne uciekanie się przy tej okazji do pomocy bliskich i zaskakująco rzadkie wykorzystanie oprogramowania komputerowego – pozwalają przypuszczać, iż w przygotowywaniu rozliczeń dość często są oni wyręczani przez rodziców, członków swoich rodzin czy znajomych.

Opracowała

Natalia HIPSZ

A N E K S

Tabela 1

		Jak Pan(i) ocenia, czy wypełnianie formularza podatkowego, tzw. PIT-u, było dla Pana(i)/ Państwa:			Liczba osób
		trudne	łatwe	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		36	51	13	708
Płeć	Mężczyźni	40	47	14	344
	Kobiety	33	54	13	364
Wiek	18-24 lata	31	49	20	57
	25-34	31	52	16	199
	35-44	34	55	11	152
	45-54	35	54	11	134
	55-64	45	42	14	117
	65 lat i więcej	53	40	7	49
Miejsce zamieszkania	Wieś	40	48	13	233
	Miasto do 20 tys.	47	42	11	103
	20-100 tys.	39	43	19	141
	101-500 tys.	27	59	14	132
	501 tys. i więcej mieszk.	27	63	10	100
Wykształcenie	Podstawowe	64	27	9	77
	Zasadnicze zawodowe	51	33	16	172
	Średnie	34	54	13	278
	Wyższe	15	71	14	181
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	15	77	8	90
	Średni personel, technicy	36	51	13	34
	Pracownicy adm.-biurowi	22	65	12	61
	Pracownicy usług	41	46	13	72
	Robotnicy wykwalifikowani	51	34	15	114
	Robotnicy niewykwalifik.	40	44	16	40
	Rolnicy	49	36	15	17
	Pracujący na własny rach.	27	50	23	61
Bierni zawodowo	Renciści	43	47	10	24
	Emeryci	48	44	8	91
	Uczniowie i studenci	16	68	16	18
	Bezrobotni	49	40	11	45
	Gospodynie domowe i inni	28	54	19	42
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	32	57	10	143
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	26	52	21	89
	sekt. pryw. poza rolnict.	37	49	14	244
	prywatnym gosp. rolnym	35	37	27	15
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	48	41	11	86
	501-750	48	42	10	95
	751-1000	40	47	13	125
	1001-1500	37	50	12	113
	Powyżej 1500 zł	24	68	8	131
Ocena własnych war. mater.	Złe	51	32	17	82
	Średnie	39	48	13	308
	Dobre	30	57	13	318
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	41	53	7	29
	Raz w tygodniu	38	46	16	324
	1-2 razy w miesiącu	39	47	15	104
	Kilka razy w roku	31	59	10	184
	W ogóle nie uczestniczy	39	50	11	68
Poglądy polityczne	Lewica	30	61	9	118
	Centrum	36	51	12	237
	Prawica	36	53	10	225
	Trudno powiedzieć	43	32	25	128